

SPIS RZECZY

Wstęp | 5

I. FUNDAMENTY DLA ŻYCIA

Kazania | 25

Kazania świętokrzyskie | 25

Kazanie 5. Na święto Trzech króli | 25

Kazania gnieźnieńskie | 26

Kazanie 6. O świętym Bartłomieju | 26

Kazanie wierszowane. Pieśni Sandomierzanina | 27

Przekłady z Biblii | 32

Psalterz floriański | 32

Psalm 102 | 32

Psalm 136 | 32

Psalterz puławski | 33

Psalm 8 | 33

Biblia królowej Zofii | 33

Exodus XII | 33

Modlitwy | 35

Książeczka Nawojki | 35

Dekalogi | 35

Dekalog z ok. 1420 | 35

Dekalog z połowy XV w. | 36

Inny dekalog z połowy XV w. | 36

Dekalog z końca XV w. | 37

Bogurodzica | 39

Pieśni roku kościelnego | 41

Pieśni adwentowe i na Boże Narodzenie | 41

Zdrow bądź, Krolu anjelski | 41

Zstał[a]ć się rzecz wielmi dziwna | 41

Rotuła kolędowa | 42

Panna Pana porodziła | 42

Nuż wy bielscy panowie | 42

Zstała się nam nowina | 42

Mesyjasz, wierny Chrystus nasz | 42

Maryja, Panno czysta | 42

Jezu Chryste, nasza radość | 43

Chrystus sie nam narodził | 43

Ładysław z Gielniowa: Augustus kiedy krolo-
wał | 44

Pieśń na Niedzielę Palmową. Chwała, sława, wszelka
cześć | 46

Pieśni pasyjne | 46

Jezus Chrystus, Bog człowiek | 46

O, Krzyżu naświetszy, bądź pozdrowion | 47

Ładysław z Gielniowa: Żołtaz Jezusow | 47

O, wszego świata wsztek lud | 49

Pieśni wielkanocne | 50

Chrystus zmartwychwstał je | 50

Bog Wszemogący | 50

Wesoły nam dzień | 50

Z śmierci wstał ninie Chrystus Pan | 50

Pieśń na zesłanie Ducha Świętego. Przydzi, Dusze Święty,
k nam | 51

Pieśni na Boże Ciało | 51
O, Ciało Boga żywego | 51
Witaj, miły Jezu Kryste | 52

Pieśni Maryjne

Jan Łódzia z Kęt: Wniebowzięcie Najświętszej Marii
Panny, przeł. E. Głębicka | 52
Bądź wesoła, Panno czysta | 53
Maryja, czysta Dziewice | 54
Posłał przez anioły | 54
Radości wam powiem | 55
Mocne Boskie tajemności | 57
Ładysław z Gielniowa: Już się anieli wiesiela | 58
Świebodość Boga żywego | 60

II. DRAMAT ŚMIERCI W POEZJI

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią | 65
Skarga umierającego | 72
Oto usta już zamknięta | 74
Dusza z ciała wyleciała | 74
Proza o umarłych na tę notę jako *Dies illa* | 74

III. ŚWIĘCI W HAGIOGRAFII I LITURGII

Brunon z Kwerfurtu: Żywot świętego Wojciecha (fragmenty), przeł. K. Abgarowicz | 79
Sekwencja o świętym Wojciechu, przeł. E. Głębicka | 83
Brunon z Kwerfurtu: Żywot pięciu braci męczenników (fragmenty), przeł. K. Abgarowicz | 85
Sekwencja o pięciu braciach męczennikach, przeł. E. Głębicka | 87
Wincenty z Kielc: O życiu i cudach świętego Stanisława (wybór), przeł. J. Sękowski | 89
Wincenty z Kielc: Sekwencja o świętym Stanisławie, przeł. J. Gamska-Łempicka | 92
Hymn do świętego Stanisława, przeł. L. Staff | 93
Brat Stanisław: O życiu i cudach świętego Jacka (wybór), przeł. E. Głębicka | 94
O życiu i cudach świętej Jadwigi (wybór), przeł. J. Sękowski | 98
Sekwencja o świętej Jadwidze, przeł. E. Głębicka | 102
O życiu i cudach świętej Kingi (wybór), przeł. J. Sękowski | 104
Cuda błogosławionego Prędoty, przeł. M. Gładyszewicz | 109

IV. LEGENDA I EGZEMPLUM

Legenda o świętej Dorocie | 113
Pieśń o świętej Katarzynie | 115

Sekwencja o świętej Katarzynie, przeł. E. Głębicka | 117

Legenda o świętym Aleksym | 118
Rozmyślanie przemyskie (wybór) | 122
Sprawa chędogo o męce Pana Chrystusowej (fragmenty) | 136
Historia trzech królów (fragmenty) | 138
Michał z Kleparza: Opowiadanie o opacie porwanym przez diabła, przeł. H. Kowalewicz | 141
Brat Seweryn: Koronka z kwiatków świętego Franciszka, przeł. H. Kowalewicz | 142

V. WIERSZE KALENDARZOWE I PORADNIKI OBYCZAJÓW

Cizjojanus | 149
Wiersze o miesiącach, przeł. E. Głębicka | 150
Frowinus z Krakowa: Antigameratus (fragmenty), przeł. J. Sękowski | 153
Słota: O zachowaniu się przy stole | 157

VI. CHOROGRAFIA I TEKSTY SZKOLNE

Brata Jana de Plano Carpino i Benedykta Polaka podróż do Tartarii, przeł. M. Wiszniewski | 161
Mikołaj z Polski: Antipokras (wybór), przeł. Z. Kubiak | 169
Formularz Jerzego (wybór), przeł. J. Ciechanowicz | 173
Jakub Parkosz: Obiecado | 180
Marek z Opatowca: Traktat o układaniu wierszy (fragmenty), przeł. Z. Kubiak | 181
Jan z Ludziska: Mowa na przyjęcie Kazimierza Jagiellończyka, przeł. B. Nadolski | 183
Jan Ostroróg: Mowa wobec papieża Pawła II, przeł. B. Nadolski | 185
Jan Ursyn z Krakowa: O sposobie pisania listów (wybór), przeł. L. Winniczuk | 187
Poczet królów polskich, przeł. E. Głębicka | 194

VII. UTWORY OKOLICZNOŚCIOWE

Epigramy | 199
O ustanowieniu biskupstwa we Wrocławiu, przeł. J. Sękowski | 199
Epigram ołbiński, przeł. E. Głębicka | 199
Epigram strzelneński, przeł. J. Sękowski | 199
Epigram Włostowiców, przeł. J. Sękowski | 199
Epigram koprzywnicki, przeł. J. Sękowski | 199
Inskrypcja konińska, przeł. E. Głębicka | 200
O mszach świętej Jadwigi, przeł. J. Sękowski | 200
O spaleniu Krakowa, przeł. J. Sękowski | 200
O zabiciu króla Czech, przeł. J. Sękowski | 200
Do czytelnika, przeł. J. Sękowski | 200
O napadzie Brandenburczyków na Poznań, przeł. J. Sękowski | 201

- O napadzie Litwinów, przeł. J. Sękowski | 201
 O wygnaniu księży, przeł. J. Sękowski | 201
 O drożyznie i taniości we Wrocławiu, przeł. J. Sękowski | 201
 O łanie frankońskim, przeł. E. Głębicka | 201
 O założeniu Starego Torunia, przeł. J. Sękowski | 202
 O spaleniu Husa, przeł. J. Sękowski | 202
 Na Mazowszan, przeł. J. Sękowski | 202
 Pochwała Polski, przeł. J. Sękowski | 202
 O szanowaniu ksiąg, przeł. B. Kürbisówna | 202
 Rymy i pieśni historyczne | 203
 O świętopietrze, przeł. E. Głębicka | 203
 Wiersze lubiąskie, przeł. J. Sękowski | 203
 O bitwie pod Płowcami, przeł. J. Sękowski | 204
 O tejże bitwie, przeł. J. Sękowski | 204
 O bitwie pod Grunwaldem, przeł. J. Sękowski | 205
 O tejże bitwie, przeł. J. Sękowski | 205
 O wojnie z Krzyżakami, przeł. J. Sękowski | 206
 Pieśń o wielgiem pobiciu, przeł. E. Głębicka | 206
 Pieśń o bitwie pod Warną, przeł. Z. Kubiak | 207
 Skarga króla Włodzisława, przeł. Z. Kubiak | 211
 O spustoszeniu Sambora, przeł. E. Głębicka | 213
 O wójcie krakowskim Albercie, przeł. Z. Kubiak | 214
 Wiersz o zabiciu Andrzeja Tęczyńskiego | 215
 Księga henrykowska, przeł. R. Grodecki | 217

VIII. EPITAFIA I UTWORY KOMMEMORACYJNE

- Napis na grobie Bolesława Chrobrego, przeł. J. Birkenmajer | 227
 Tren żałobny na śmierć Bolesława Chrobrego, przeł. J. Birkenmajer | 227
 Epitafium Piotra Włostowica, przeł. J. Sękowski | 228
 Epitafium Jaksy z Miechowa, przeł. J. Sękowski | 228
 Wincenty Kadłubek: Epicedium arcybiskupa Piotra, przeł. K. Abgarowicz i B. Kürbisówna | 229
 Epitafium Bolesława Wysokiego, przeł. J. Sękowski | 229
 Epitafium Świętopelka, przeł. J. Sękowski | 230
 Drugie, przeł. J. Sękowski | 230
 Epitafium Henryka Prawego, przeł. J. Sękowski | 231
 Epitafium Leszka Czarnego, przeł. J. Sękowski | 231
 Epitafium biskupa wrocławskiego Przecława, przeł. J. Sękowski | 231
 Epitafium Mikołaja z Koźmina, przeł. J. Sękowski | 232
 Epitafium Prędoty, przeł. J. Sękowski | 232
 Epitafium Ładysława z Gielniowa, przeł. J. Sękowski | 232

- Epitafium Jadwigi, przeł. K. Mecherzyński | 233
 Epitafium Władysława Jagiełły, przeł. K. Mecherzyński | 234
 Adam Świnka: Nagrobek Zawiszy Czarnemu, przeł. K. Mecherzyński | 235
 Tren żałobny na cześć Andrzeja Odrowąża, przeł. W. Barabasz | 237
 Mikołaj Kotwic: Napis na sarkofagu Zbigniewa z Oleśnicy (Młodszeo), przeł. J. Sękowski | 239
 Jan Sommerfelt: Epitafium dla Kallimacha, przeł. K. Jeżewska | 239
 Konrad Celtis: Epitafium Filipa Kallimacha, przeł. K. Jeżewska | 240
 Tragedia Piotra Włostowica, przeł. Z. Kubiak | 240
 Kronika opowiadająca dzieje Piotrowe, przeł. A. Mosbach | 253

IX. LAUDACJA I SATYRA

- O marnościach dworu i jaką drogą idą dworzanie, przeł. J. Sękowski | 269
 Mistrz Olochoch: O występkach, które się panoszą na świecie, przeł. J. Sękowski | 270
 Satyra na księży | 272
 Satyra na leniwych chłopów | 272
 Stanisław Ciołek: Satyra na małżeństwo Władysława, Jagiełły z Elżbietą Granowską, przeł. J. Sękowski | 272
 Stanisław Ciołek: Na narodziny królewicza Władysława, przeł. E. Głębicka | 277
 Stanisław Ciołek: Pochwała Krakowa, przeł. T. Sinko | 277
 O Spytku z Melsztyna, przeł. E. Głębicka | 278
 Jędrzej Gałka: Pieśń o Wiklefie | 279
 Wiersz o Bruchrinku, przeł. J. Sękowski | 280
 Konrad Celtis: O Husie, to znaczy gęsi, przeł. K. Jeżewska | 280
 Konrad Celtis: O obyczajach Sarmatów, przeł. K. Jeżewska | 281
 Konrad Celtis: O poście Sarmatów, przeł. K. Jeżewska | 281
 Konrad Celtis: O Krakowie, przeł. K. Jeżewska | 281
 Konrad Celtis: Do Akademii Krakowskiej gdy chciał przemówić, przeł. K. Jeżewska | 281
 Satyra komiczna, przeł. Z. Kubiak | 282

X. UTWORY DRAMATYZOWANE

- Wincenty Kadłubek: Dialog o śmierci Kazimierza Sprawiedliwego, przeł. K. Abgarowicz i B. Kürbisówna | 287
 Procesja na Niedzielę Palmową, przeł. S. Dąbrowska | 290

- Nawiedzenie Grobu, przeł. S. Dąbrowska | 294
 Lament świętokrzyski | 294
 Nędzne by to serce było | 295
 Skarga umierającego | 296
 Dialog o Zbigniewie Oleśnickim, przeł. J. Sękowski | 299

XI. EROTYKI I LISTY MIŁOSNE

- Cantilena vulgaris | 313
 Ułamki erotyków | 313
 List miłosny z Szamotuł | 313
 Wierszowany list miłosny | 314
 Cantilena inhonesta | 315
 Przesłanie miłosne | 316
 Filip Kallimach: Do Fannii Świętochy, przeł. K. Jeżewska | 316
 Filip Kallimach: Do Jacynta Wawrzyńca, przeł. K. Jeżewska | 318
 Filip Kallimach: Do Muz, przeł. K. Jeżewska | 319
 Konrad Celtis: Do Hasiliny o burzy, przeł. K. Jeżewska | 320
 Konrad Celtis: Do Hasiliny wiersz heroiczny, przeł. K. Jeżewska | 322
 Konrad Celtis: Do Wisły, opisując jej początek i ujście, przeł. K. Jeżewska | 324
 Konrad Celtis: Erotyk o nocy i pocałunkach Hasiliny, przeł. K. Jeżewska | 325
 List Hasiliny do Konrada Celtisa, przeł. A. Jelicz | 326
 List miłosny z Krakowa, przeł. R. Ganszyniec | 327

XII. W KRĘGACH SCHOLARÓW, INTELEKTUALISTÓW I POETÓW

- Wiersze żakowskie | 331
 Po łacinie o stanie scholarów, przeł. Z. Kubiak | 331

- Krótkie królowanie, przeł. Z. Kubiak | 332
 Na toż, przeł. Z. Kubiak | 332
 Rytmy o świętym Gawle, przeł. Z. Kubiak | 333
 List wielce uprzejmy do godnych mężów, przeł. Z. Kubiak | 334
 List żaków z prośbą o wsparcie, przeł. Z. Kubiak | 335
 Prośba żaków o wsparcie, przeł. Z. Kubiak | 336
 Wśród pierwszych humanistów | 337
 Grzegorz z Sanoka: Do Kallimacha, przeł. E. Głębicka | 337
 Filip Kallimach: Do Grzegorza z Sanoka, przeł. K. Jeżewska | 337
 Filip Kallimach: Do Nigrinusa, przeł. K. Jeżewska | 338
 Konrad Celtis: Do Filipa Kallimacha, przeł. K. Jeżewska | 339
 Konrad Celtis: O uczcie Miriki, przeł. K. Jeżewska | 339
 Konrad Celtis: Do Jerzego Morina na chwałę wymowy, przeł. K. Jeżewska | 340
 Konrad Celtis: Na Akademię, przeł. K. Jeżewska | 342
 Jan Sommerfelt: List do Konrada Celtisa, przeł. E. Głębicka | 343
 Napis nad drzwiami biblioteki, przeł. J. Sękowski | 344

KOMENTARZ

- Przypisy | 347
 Wykaz najważniejszych pozycji bibliograficznych | 381
 Spis ilustracji | 383